

289 Het levensverhaal dat doorgaat

Het ontbreekt me zelden of nooit aan onderwerpen voor mijn blogs. Mijn blog over de dertigers had nog niet eens zijn weg naar de lezers gevonden, toen ik al een nieuwe thema in mijn hoofd had.

Zo gaat het vervolg meestal: ik breng mijn denken op gang door de eerste alinea te schrijven, zoek zo nodig informatie over het onderwerp, check feiten en meningen aan feiten [beide een must!] en dan resten nog bijna veertien dagen. Al schrijvend munt ik de tekst. Woorden rijgen zich aan elkaar tot zinnen, zinnen tot een alinea, alinea's tot een blog. Ik stoei met de opbouw – een logische denklijn is immers nooit weg – en schrap veelvuldig, trouw aan de woorden van de schrijfvirtuoos Godfried Bomans: "Schrijven is schrappen". Louise leest graag mee, dat helpt.

Zo zou het haast wel zeker ook met deze blog 289 zijn gegaan. Totdat ...

Het is dinsdagavond, 9 juni 2026. In het tv-programma Pauw en de Wit vindt een gesprek plaats tussen René, de vader van Jade Kops, en Roos Moggré, die deze avond het programma presenteert.

Op 24 april 2026 overleed Jade als gevolg van een ongeneeslijke kanker, die zich vijf jaar eerder had geopenbaard – ze was toen 14 jaar. Met haar televisieoptredens en haar berichten op sociale media verspreidde ze – ondanks haar steeds slechtere gezondheid – liefde en verbondenheid in het hele land, deelde ze haar positieve gedachten en houding, gaf ze hoop aan velen. Met hulp van haar gezin en anderen

Jade Kops, met moeder Wendy en vader René voor de net geopende villa.

richtte ze een stichting op en zo kwam Villa Jade tot stand, een plek waar lotgenoten met hun gezin op adem kunnen komen. Nu, nog maar anderhalve maand na haar overlijden, vertelt haar vader. De andere gasten luisteren, zijn stil, bewogen. Wij ook. Op de vraag hoe het met hem gaat, zegt hij "Er is stilte, er is pijn, er is leegte." "Compleet in de war, trotse vader, een dubbel gevoel." In het gesprek hoor ik hem een aantal keren dat zeggen – "Het is dubbel". En: "Je mist haar ieder moment." "Erger dan het ergste, een ouder die zijn kind moet wegbrengen, zo hoort het niet." "Volledig genieten kan niet meer". Uiteindelijk, na de vraag wat hij als belangrijkste nog wil zeggen, valt er een stilte en dan: "Het glas is halfvol, het glas is altijd halfvol, kappen met dat negatieve

* * *

Anderhalve maand na het overlijden van zijn dochter Jae, ervaart vader René Kops dat als een ingrijpend aspect van zijn levensperspectief: "Volledig genieten kan niet meer". Als we die woorden horen, raken ze ons. Die gedachte is een 'oorworm', een emotionele indringer. Direct weet ik: de blog waarvoor ik al een aanzet had geschreven moet wachten. Ik wil nu schrijven over dat bijzondere, pijnlijke gevoel: "Volledig genieten kan niet meer", dat zich in 2014 na het overlijden van Martijn ook aan ons opdrong. Ik heb behoefte daarover te schrijven, niet als commentaar, al helemaal niet om "het komt wel goed", te zeggen, want elk mens moet met die pijn een eigen weg vinden, een weg waarvan vooraf niet bekend is hoe en waar die eindigt. Met een dankbare herinnering aan een ontroerend gesprek sluit ik daarom het verhaal van dochter en vader Kops hier af.

* * *

Ik wil wel – niet voor het eerst – proberen deze vraag te beantwoorden: Hoe kunnen wij uitdrukking geven aan het bijzondere levensgevoel dat zich in de loop van elf jaren van ons meester heeft gemaakt? Welke woorden kunnen we vinden om te beschrijven hoe vreugde, genot, verdriet en pijn een *gezamenlijke* plek in óns leven hebben gevonden?

* * *

Drie dagen na de woorden van Jade's vader. We verheugen ons op enkele goede avonduren met vrienden. De voorbereidingen voor het driegangenmenu zijn klaar. Er is echter 'meer dan brood alleen'. Daarom zoek ik in mijn verzameling naar een gedicht om – gewoontegetrouw – de maaltijd mee te beginnen en blijf dan hangen bij het in 2011 geschreven gedicht *Eeuwigheid*. Ik lees en herlees, herbeleef het moment van toen, maar kies toch een ander gedicht om de tafel te openen.

EEUWIGHEID

Wij twee daar op de dijk -
een mooie zomer die te laat begon,
half achter wolken een zinkende zon,
de IJssel - elke dag anders, al eeuwen gelijk.

De zon neemt slechts voor even afscheid,
kent de belofte van een nieuwe dag
waarop ze ook weer schijnen mag;
zij rijst en daalt op 't ritme van de tijd.

Wij liggen in het gras en het is net
alsof voor ons de tijd is stilgezet,
we kijken in een bal van vuur.

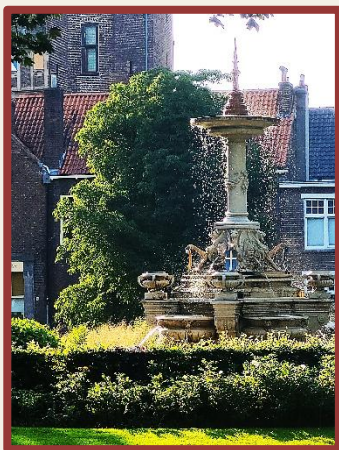
Dit schouwspel van beperkte duur,
waarin het avondrood zich nog laat zien,
is dat de eeuwigheid misschien?

Zondagmorgen 7 uur. Heerlijk, nog lekker veel tijd om in stilte te mijmeren, te denken. Net zoals we dat sámen 's avonds voor het slapen gaan vaak doen, omringd door de schoonheid van muziek: hardop nadenken over wat gaande is in ons leven, in het leven van mensen van nabij en in de samenleving. Zo dringt het tot mij door waarom het gedicht **Eeuwigheid** vrijdag in mijn hoofd en hart bleef hangen. Het komt door de oorwurm van de vader van Jade, zijn uitgesproken gevoel: 'Volledig genieten kan niet meer'. Dit gedicht beschrijft hoe Louise en ik in 2011 samen even oneindig [**"is dat de eeuwigheid misschien?"**] konden genieten van de gouden uiterwaard, de zinkende zon, die bal van vuur. Zouden we nú – twaalf jaren na het sterven van Martijn – liggend op de IJsseldijk, ook zo kunnen genieten van dit schouwspel als in 2011? Zou ik dit of een soortgelijk gedicht nú hebben kunnen schrijven? Of is het 'volledig genieten' voor ons voorbij?

* * *

Bij toeval – maar wat is toeval als je gedachten tijd en ruimte krijgen om door je geheugen te zwerven? – herlas ik een gedachte van de Franse filosoof Paul Ricoeur (1913-2005): wij zijn niet als een optelsom van losse overtuigingen of op zichzelf staande herinneringen, **wij zijn een verhaal**. Een levensverhaal dat we – als het goed is – zelf actief vormgeven. We kijken terug, we verbinden gebeurtenissen, we geven betekenis aan wat we hebben gedaan en meegemaakt. Dat verhaal ligt nooit vast. Elke nieuwe ervaring kan het levensverhaal een wending geven. Niet door het verleden te wissen, maar door het te verbinden met nieuwe ervaringen. De gebeurtenissen uit het verleden en heden blijven én overeen én smelten samen tot een levensverhaal met nieuwe betekenissen. Kunnen wij én treuren om Martijn én ten volle genieten van de schoonheid van de zinkende zon? Ja, in ons leven zitten ze elkaar niet meer in de weg.

Van Nahuysplein - ons uitzicht

Ik zoek naar woorden om uitdrukking te geven aan ons levensgevoel waarin verdriet het genieten niet meer hindert, maar het genieten van schoonheid wel de troost biedt waardoor het altijd blijvende litteken kon genezen.

Zou het zo kunnen zijn dat ooit menselijk geluk en vrede in het hart tot volheid kunnen groeien, juist als ooit ook intens verdriet zich daarin heeft genesteld?

Die vraag stelde ik in een blog in 2015, een jaar na het overlijden van Martijn.
Elf jaren later antwoorden wij:

**Ja, het is mogelijk door de troostende kracht
van het genieten van schoonheid,
de belofte van een nieuwe dag,
het levensverhaal dat doorgaat.**

MUZIEK

1. Ik weet het, ik heb dit al vaker gekozen. Maar juist nu ik schrijf over de troost van schoonheid wil ik graag met je delen hoe Louise en ik steeds weer kunnen opgaan in dat eeuwige moment: we luisteren én kijken naar [Tendre amour](#) van Jean Philippe Rameau : "Tendre Amour, tedere liefde, laat jouw band voor ons eeuwig zijn." Je ziet een ongelooflijke uitvoering omdat de muziek van Rameau en de expressie in de gezichten laten zien wat de bedoeling van ons leven is: Tendre Amour.
2. Toen ik [Zingende kinderen](#) voor het eerst hoorde, werd ik enorm geraakt door de kracht van de schoonheid door de taal van Willem Wilmink en de muziek van Harrie Bannink, vertolkt door Joost Prinsen. Hoe Wilmink de dagelijkse bekommernis opheft door het ervaren van de schoonheid van zingende kinderen: "Ik kon min tranen, lang vergeten tranen niet bedwingen!" En dan de gouden vondst van Bannink – vast herkenbaar voor de ouderen - als hij de kinderen laat zingen: "Zie de leliën op het veld, zie hoe schoon zij bloeien."